

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A Kisebbségi Állásért:	
Éves ár	10 kor.
Segyédíjazás	5 "
Könyvben kérésre:	
Éves ár	20 kor.
Segyédíjazás	5 "
Világos postán szállítva:	
Éves ár	24 kor.
Segyédíjazás	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a délutáni és
éjszakai napok kivételével

Előfizetés és kiadástól:
Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A munkatársak kizárólag visszaműködés
vagy megrendelésre nem vállalnak.

Előfizetések és hirdetések a
kiadástól kezdve tartoznak.

Árnyék ár 5 kor.

NAGYVÁRAD, május 9

Jókai-gyász.

Nincs ragyogóbb buza tábla, mint amelynek rossz a földje.

Nem egyforma, sárguló kalász borítja ott a földet, hanem a pipacs égő szirma, a buzavirág szende kékje, a konkoly fehér virága s a vad borsó mámorító, illatu rózsaszín fürtjei.

Gyönyörű kert a szemnek — átok, dudva a gazdának ez a fényes virágzás.

A magyar irodalom buza földjéről letrört az utolsó teljes buza kalász. Jókait is eltemették és koporsója körül megjelentek mostani irodalmi nagyságaink, kik a sajtóban valóságos könny özönt sirtak el a gyász napok alatt.

Mig olvastam eget verő gyász cikkeiket, úgy tűnt fel előttem ez a gyász, mintha a sok pipacs, konkoly, meggyás borult volna sirva a buza kalászra, pedig éppen ő miattuk nem nőhet új buza szál.

Egész modern irodalmunk megtagadása a Jókai irányának.

O a magyar erényeket emelte magasra csodás fántáziájának szárnyain s ezen kívül semmit sem talált méltónak tollára. Mint az aczélos magyar buza kemény izmúvá táplálja a magyart, úgy oltott erős, hazafias magyar lelket még az idegenbe is ez a nagy szellem az ő magyar lelkü munkáival.

A mi modernjeink nem így irnak, rossz földben nőttek. Pipacsok. Ragyogó eleven tollal irnak, káprázatos képek, fordulatok szellemes megjegyzésekből összeütnek egy semmit — ez a modern novella, vigjáték, vagy alanyi líra.

Buza virágok. Megnyerő modorban adnak be kozmopolita eszméket, az igazság nevében csufolják ki a tradíciókat a modern haladás jelszava alatt lopják ki belőlünk a magyar lelket s adnak helyette magyar torkot.

Konkoly fehér virágai. Hős nők bukkott nők s erényeket csakis ezekben ismernek el. A házasságban élők csak házasságtörés céljaira fordulnak elő az ő műveikben. Elvük, hogy a tisztáknak minden tiszta és elpiszkolnak mindent, amihez érnek. Ez a legundokabb része a mai irodalomnak. Fehér konkoly virág. Vad borsó mámoros illatu fürtjei. Nem

táplálnak, hanem innyet csiklandoznak, nem a fantáziára hatnak, hanem az érzékiségre, nem a lelket keresik, hanem a húst árulják s ez emberben felköltik az állatot. Ez az irodalmi irány különösen a színpadot vette uralma alá s a szereplők számára templom helyett pellegévé tette.

Széchenyi, Kossuth, Petőfi, Arany, Reviczky, Jókai eltávoztak földünkről. Az aratás el van végezve, a tarlón nő a gyom.

Csodálom hát, hogy modernjeink, miért zokognak annyira Jókai elmúlásán. Azt hiszem Jókainak több oka volna sirni, tudva, hogy kezéből kiejtett penája, milyen kezekbe kerül.

De ennél a nemzeti gyásznál jó lenne gondolkodni is.

Magyar színmű irodalmunk nincs, magyar történelmi festészetünk nincs, magyart nevelő irodalmunk nincs. Csupa bécsi rongy, francia szemét, angol selejtes van a piacon.

A sajtóban burjánzott fel ez a könnyű véru és könnyű vére ható irány, a tartalmas komoly irodalom helyett. A sajtó küszöbölje is ki.

A hét bő esztendő után eljött az irodalmi inség ideje. Legalább amit a jó idők gyűjtöttek azt osszák szét az epigonok. Ha maguk nem tudnak teremni, ha utánozni bírnak csak; ne idegen rongyot utánozzanak, hanem igaz magyar klasszikusokat.

Ez az új tisztességes, magyar lelkü irodalom legyen koszoru a Jókai sirja felett.

P-y.

Jókai Mór temetése.

Három napig maradt közöttünk élettelen élettél, holnap már föltámadott és beszélni fogunk Jókai Mórról, mint a hogy beszélünk az ég más követéről: Kossuthról, Petőfiről.

A temetésre vonatkozólag már minden intézkedés megtörtént.

A résztvevők a Múzeum-köruton, a Múzeum-utcában, a Sándor-utcában és a Kálvintéren gyülekeznek és pontban három órakor lesz az indulás.

A mentők hat kocsival vonultak ki s a Kálvin-téren, a Múzeumban, a Nemzeti-színház előtt, a Népszínház előtt, a Baross-téren és a temetőben állanak fel.

Jókai Mór nyilvánosságának szánt utolsó kéziratát a József főherceg Szanatórium-Egye-

sület emléktönyv kezelésége birtokában van, — a melynek eredetijét mély kegyelettel őrizi.

A fényképezés által nyert hű másolatból pedig bárkinek, ki a végett hozzáfordul és egy bérmentesített visszbortókat beküld, díjmentesen rendelkezésre bocsátani hajlandó. Czím: József főherceg-Szanatórium-Egyesület emléktönyv kezelésége III. kerület, Zsigmond-utca 70. szám.

A Nemzeti Múzeumban.

A nemzeti Múzeumban ma délelőtt kilencz órától kezdve bocsátották be a közönséget a ravatalhoz. Kilencz órától kezdve azután csak úgy hömpölygött a nép a múzeum-kert Kálvintéri kapuján át a lépcsőre, ahol rendőrök sorfalán keresztül csak nagynehezen haladhatt az oszlopcsarnokba. A Múzeum összes kapuit és folyosóit diszruhás rendőrök és muzeumi szolgálk tartják megszállva, a Múzeum-köruti kapuk előtt három-három lovasrendőr áll, akik csak nagy ügyvel-bajjal tudják a nagy közönséget visszatartani.

Kilencz óra felé olyan óriási embertömeg szállta meg a bejáratokat, hogy a kapukat be kellett csukni. Csak akkor nyitották ki ismét, mikor a lépcsőkön és a kert belsejében állók már mind bejutottak a ravatalhoz.

Féltíz órakor az igazgatói iroda ajtaja felé kiszegtek egy táblát, amely hírül adta, hogy:

»Minden személyjegy elfogyott.«

Azontul azután csak küldöttségeket bocsátottak be az irodába.

A koszorúk.

A délelőtt folyamán egymást érték a koszorut hozó küldöttségek. Elsőnek Győr város küldöttsége helyezte el a ravatalra két hatalmas babékoszoruját, utána mindjárt Zseni József, az Országos Nemzeti Szövetség társelnöke tett a koporsóra a clevelandi Jókai Mór-kör nevében gyönyörű koszorut, amelynek gyászfátyolos nemzetiszíntű szalagján a következő felírás van:

»Amerikába is átvilágító nagy szellemednek — a Clevelandi Jókai-kör.«

Koszorukat küldtek még a debreczeni ev. ref. kollegium, az állatorvosi főiskola, a nagyvárad felső kereskedelmi iskola, Pécs szab. kir. város közönsége — felejtethetlen diszpolgárának, Groó Valéria. — hálából kedves szerepémért: »Eveláért«, Az országos középiskolai tanáregyesület — a magyar írónak, a magyar ifjúság nagy nevelőjének, Czegléd város Jókai Mórnak a terézvárosi kaszinó — halhatatlan disztagjának, Székesfehérvár közönsége, Jókai Mórnak, hálás kegyelettel Arvamegye közönsége, Biharvármegye közönsége, Szilágyi István-kör kegyelete jeléül, a budapesti kávé ipartestület — legnagyobb magyar költőnek, Bihar-Udvári közönsége — kegyelete jeléül diszpolgárának, Farkas Eugénia — legkedvesebb tanáromnak, néhány alföldi magyar nő — Jókai Mórnak s még nagyon sokan.

A sok koszoru nemcsak a hatalmas osz-

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
Fő-utca.

(Uri Casinó-épület).
TELEFON 520.

angol divat férfiszabó-cség

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árdan szerezhetők be

mely angol szövetekből a legujabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít **férfi-ötönyöket**, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costumeket valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

lopcárnokot borítja el egészen, hanem a folyókat és a mellékhelyiségeket is, sőt az utcára néző két kinyitott is ahol a kandeláberek égnek, tele van koszorúval.

A temetés.

Délután egy óraker bezárják a kapukat s csak azokat eresztik be a Muzeumba, akiknek belépő-jegyeik vannak.

Amerikából is érkezett sürgöny Jókairól. Azt írják meg benne, hogy a tengeren tundra is, nagy bánatot hozott Jókai Mór halála. Es az amerikai magyarok már most gyűjtést indítottak Jókai Mór szobrára, amelynek helyet kérnek New-York egyik szebb helyén. Előzetes ígértük van, hogy Amerika szívesen ad helyet a Jókai szobrának.

Vidékiek a temetésen.

Tegnap és ma reggel, de már szombaton is, nagyon sokan érkeztek vidékiek Budapestre, hogy láthassák a költőfejedelmek végtisztesség-tételét. Különösen a déli pályaudvar környéke feketélik akkor, midőn egy-egy vonat megérkezik. Gazdagok, szegények vegyesen. Némelyek az utóbbiak közül egy kis czókmókot is hoz magával, hogy a drága fővárosban való tartózkodást kibírja a temetés órájáig. Nagy csoportokban járják be a főbb utvonakat, amelynek kirakataiban sehol sem hiányzik Jókai gyászszal bevont szelid, mosolygó alakja.

Ilyenkor nem egynek könnyű gyűl a szemébe, az arczokon igazi meghatottság tükröződik. A temetést rendező bizottság a vidékiekre különös nagy figyelemmel van, mindazonáltal alig lehet eleget tenni minden kívánságnak.

Csak a dunántuli vidékről több érkezett 50,000 emberrel, amelyhez csatlakoznak az ország minden részéből érkezett hivatalos küldöttségek. Ugy, hogy a fővárosba érkezett idegenek száma mintegy 70,000 emberre tehető.

A megostromolt muzeum-kert.

A muzeum előtt szakadatlanul óriási néptömeg csoportosul, amely utóljára látni kívánja még a ravatalon fekvő költő-fejedelmet s valósággal megostromolja a kapukat. A nagy tolongás miatt a rendőrség szükségesnek látta biztonsági intézkedéseket tenni s elzárta a kapukat, amelyeket csak időnkint nyitnak meg, hogy egyes csoportokat engedjenek be a muzeum-keribe s csak mikor a bebocsátott tömeg eltávozott, nyitották meg újból a kapukat az újabb csoport számára. A rendet kívül az utcán lovasrendőrök, a keriben gyalogos rendőrök tartják fenn.

Nincs jegy.

Hogy a közönség érdeklődése mily óriási arányú, mutatja az a körülmény, hogy már reggel féltíz óraker kitétték a Muzeum igazgatósági irodájának ajtajára a táblát, hogy: »Minden jegy elfogyott«. Daczára ennek, a közönség nem szűnt meg jegyekért ostromolni, úgy hogy végtére is rendőri segítséggel kellett a tolongó népet távol tartani.

Apponyi visszavonul.

Mint megbízható forrásból értesülünk, Apponyi Albert gróf legközelebb visszavonul a politikától, budapesti lakását is felmondotta s végleg Eberhardra költözik.

A Bihar megyei Gazdasági Egyesület Tisza István grófnál.

A Bihar megyei Gazdasági Egyesület Tegyedy József vezetésével tisztelgett Tisza István gróf miniszterelnöknek, tudatván vele, hogy az egyesület disztagnak választotta. Tisza válaszában kijelentette, hogy örömmel fogadja el ezt a reá nézve kitüntető bizalmat, boldognak érzi magát, valahányszor körükben tölthet

idejét. A miniszterelnök ezután Tallian Béla földmivelésügyi miniszternek mutatta be a deputáció tagjait.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 9.

A megjósolt politikai csataviadatok előszagát még ma sem lehetett érezni. Jókai nemcsak életében hirdette a békességet, hanem még halóporában is tud egy csöppett maga körül terjeszteni.

A máskor farkasszemét néző pártok jobbara ma is az ő haláláról beszéltek, hogy mennek el a temetésre.

Nem disputáltak, csöndesen, nyugodtan, beszéltek, úgy ahogy illik, amikor halott van a háznál.

Féltizenegy óra tájban Perczel Dezső rácsüveget a folyósóra. A képviselő urak hezönglenek a terembe, a padok egyszerre megtelnek, mintha isten tudja milyen borsos pikantériák mozognának a levegőben.

Az elnök azonban monoton hangon jelenti, hogy ma még a mult ülés jegyzőkönyvét sem lehet felolvasni, miután azt már annakidején hitelesítették.

Igy hát a jegyzőkönyvhez sem adhat be semmiféle módosítást Lengyel Zoltán. De nem is akar sem ő, sem más. Ünnepi hangulat-féle titi meg még a lelkeket és ebbe senki sem akar harci zajt vegyíteni.

Gróf Eszterházy Kálmán jegyző a képviselők névsorát olvassa, vontatottan, unalmat terjesztve.

A képviselők egyenként sietnek az urnához és beledobják czéduláikat. Valami nagy érdeklődés nem kíséri azt a processzumot, mert hát mindenki tudja előre, hogy kik lesznek az alelnökök, kik a jegyzők és ki a háznapy.

A pártközi udvariasság elvégezte azt a kulisszák mögött.

Egyelőre azonban ugyancsak unalmasan folyik a szavazás. Mig a jegyzőkre és a háznapyra leadott szavazatokat összeolvasták, az elnök a képviselőket sorolta osztályokba. Mikor ezzel a jó hosszú és vontatott munkával elkészültek, az elnök kihirdette a jegyzőválasztás eredményét.

Jegyzők lettek: Bedőházy György, Daróczy Aladár, Eszterházy Kálmán, Hertelendy László, Nyegre László, Szóts Pál, Rákosi Viktor, Sturman György és Kovács Pál. Háznagyok ismételtén Csávossy Bélát választották.

Tudták előre, hogy kik fognak győztesen kikerülni a tornából.

Az elnök, miután összeszámálta a szavazatokat, kihirdette az eredményt.

Jakabffy Imrére esett 138 szavazat.

Feilitich Artúrra > 127 >

Barabás Bélára > 14 >

Rakovszky Istvánra 1 >

Igy hát a két régi alelnök megmarad a helyén. A jobboldal most jó alkalomnak tartotta, hogy az éljenzésben egy kissé gyakorolja magát. Meg is tette.

A keletázsiai háború.

Pétervár, máj. 9. Kuropatkin tábornok május 7-iki távirata szerint Szasulics tábornok tudatja, hogy Föngvancsöngöt ma megszállották az ellenség előrs lovassapatai. Lovassapataink visszavonultak Szöliendane felé. Föngvancsöngből érkezett kémekek jelentik, hogy két japán hadosztály május 6-án a piannini-uton nyomult előre.

Egy harmadik osztály, mely utját az Eikövölgyön át vette, állást foglalt Kunandia-ponzeinél és ott ütegeket állított fel, hogy onnan lőj-

jön Föngvancsöngre, azt híven az ellenség, hogy csapataink ott vannak.

A japánok lassan vonulnak előre, de nagy óvatossággal.

Pétervár, május 9. Az orosz távirati ügynökség tudósítója jelenti Mukdenből mai kelettel:

Ma délután három óraker érkezett meg az a vonat, a mely Port-Arthurból e hó 5-én este indult el.

Az utasok azt beszélék, hogy a japánok e hó 6-án délelőtt 10 óra körül mintegy 1500 lépésnyi távolságból több csoporttűzet adtak a vonatra, mely hét beteget és sebesülteket szállító kocsiából állott. A vonat a Vörös-Kereszt lobogóját viselte. A vonat sok helyén lövésnyomok látszóttak.

Tokio, május 9. Ma este itt a japánok győzedelme öröme nagy tüntetéseket rendeztek, a melyeket eddig még Japánban nem láttak. Az ünnepegeken a lakosság apraja-nagyja részt vett. — A számtalan lobogó között angol és amerikai lobogókat is lehetett látni.

London, május 9. A Standard jelenti Sanghaiból: Pekingi hírek szerint az oroszok a Liao folyam mindkét részén erősségeket építenek Sinmicsenben. Ugy látszik, hogy hatalmukba akarják keríteni a kínai vasutat.

London, május 9. A Reuter-ügynökség jelenti Niucsvangból: Minden arra mutat, hogy az oroszoknak szándékuk Niucsvang kitűrtése. Az erősségeket lebontották és a csapatok nagy része elhagyta a várost. Ugy hírlik, hogy az orosz vezérkar Liaojangból Mukdenbe ment.

Az orosz polgári lakosság is elhagyta Niucsvangot. Az idegen lakosság nagyon nyugtalan.

Niucsvang, május 9. Itt attól tartanak, hogy ha az oroszok elhagyják a várost és a japánok azonnal be nem vonulnak, rablók keltnének at Inkannál a folyón és kifosztatnák a várost. A külföldiek készek az ellentállásra. Az angol konzul egy ágyunaszádnak a kiküldését kérte. Az oroszok a Niucsvang és Port-Arthur között lévő négy vasuti hidat valószínűleg elpusztítják.

Kínai jelentések szerint Alexejev Port-Arthurban megsebesült és csak bajosan menekült a városból.

Az oroszok hallgatagok. Megblzható hírek szerint haderejüket nem tartják kielégítőnek a szárazföld e részének megtartására és Kharbinba fognak visszavonulni.

Niucsvang, május 9. Az orosz csapatok hangulata a Jalu mellett szenvedett vereség és Port-Arthur elzárása hírének daczára sem szenvedett.

A katonák türelmetlenül várják az alkalmat, szembeszállhassanak a támadókkal. A Jalu mellett lefolyt ütközetben megsebesültek vasuton elérték Mukdent.

Kereszt feltétel.

Az építés alatt levő várad-olaszi-i plébánia templom tornyára vasárnap reggel tűzték fel a kereszténység szent jelvényét a keresztet.

A várad-olaszi-i hívek örömmel eltelve szemlélték a diszes új templomot, mert megvalósulva látják régi vágyukat. Az ünnepélyes aktuson nagy számú előkelő közönség vett részt. A papságon kívül az építési bizottság is megjelent a keresztfeltételnél.

Reggel fél 9 óraker teljes diszben vonult a papság a plébánia építeltől templomhoz.

Fetszer Antal apát-kanonok, infulával végezte a szertartást. Beszentelte a rézből készült s gazdagon aranyozott keresztet, amely a templomhoz illő styben van kidolgozva. Néhány percz alatt már a torony csucsán ragyogott a tavaszi napfényben a kereszt

A torony egyik felső állványáról a munkálatokat vezető főművezető a pápára, a királyra, Szmrecsányi Pál megyés püspökre, a káptalanra, ifjú Rimanóczy Kálmán építésze, a következő felkötésztől mondta.

A jó Isten kegyelméből az ő dicsőségére emeltük e templomot és hálásan rójjuk le a kegyelet adóját az Istenben boldogult kegyes lelkű főpásztorér, a kinek áldozatkészsége volt az alapkö, amelyre építettünk — legyen áldott az ő dicső emléke!

Dr Szmrecsányi Pál püspök ur ő Excellentiája nemes szívjóságát áldja meg a jó Isten, hogy nemes áldozatkészséggel karolta föl az építés ügyét és előmozdította annak szép és méltó befejezését.

Eljen dr Szmrecsányi Pál püspök ur ő Excellentiája.

A főtisztelendő latin szertartású káptalan adományozása a belső felszereléseknél nyilvánul. Áldja meg a nemesvőket a jó Isten. Eljenek a főtisztelendő kanonok urak önagságáék.

Lelke volt a templom építés ügyének nagyságos és főtisztelendő Fetser Antal kanonok ur a mai építési bizottság elnöke, akinek élte legyen hosszú és olyan áldott, mint a milyen áldott az ő ügybuzgalma.

Nagyságos Erőss Rezső kormányzó igazgató ur, Sal Ferencz, Géczy Lajos, Kovács Béla, Keszte István, Varró Domokos, Peiser Károly ellenőrzést teljesítő bizottság ügybuzgó lelkes tagjait éltesse az Isten sokáig.

Nagyságos és főtisztelendő Dencs János tb. kanonok plébános ur fáradozásai emlékeztetek maradnak s tartsa is meg őt a jó Isten jó egészségben sokáig.

Az olasz-i kath. hívőket is áldja meg a jó Isten, hogy fillérekkel hozzájárultak a belső felszerelések nagy költségeihez.

Eljen ifj. Rimanóczy Kálmán építész ur, a ki a templomot megtervezte és mint a mi jó gazdánk építetteti. Legyen áldott az ő lelkes munkája!

Es végül ti munkások mindannyian legyetek boldogok családaitokkal együtt, akik szorgalommal dolgoztatok e magasra nyúló falakon s mint eddig megóvott bennünket a jó Isten kegyelme minden szerencsétlenségtől, kérjük Őt, hozzá emelve sziveinket: hogy ezután is óvjon meg bennünket minden bajtól. — Isten éltesen mindenkit, a ki hű fia ezen városnak!

A keresztzentelés s feltűzés következőleg folyt le:

A plébánián gyülekezett az építési bizottság s ifjú Rimanóczy Kálmán építész a hol az emlékiratot aláírták. Azután a kereszt elől vietele mellett a szertartást végző Fetser Antal apátkanonok egyházirodaigazgató s építési bizottsági elnök teljes főpapi segédlettel s az építési bizottsággal a torony elé ment, hol mindenkeltől az okiratokat át helyeztette a kereszt gőmbjébe s azután az Isten segítségével hívása után megáldotta a keresztet, melyet ezután az egyenletes húzást biztosító géppel húzták fel Rimanóczy Kálmán építész személyes vezetésével az ő munkásai. Nehány perc alatt már helyén a magasban ragyogott a szép torony méltó koronája a szép kereszt, mire a magas állásról elmondotta pohárral kezében a főpallér áldomásait a püspökre a káptalanra, Fetser építési bizottsági elnökre, az új építési bizottság tagjaira Rimanóczy Kálmán építésze, a városra, a hívekre, a munkásokra. Az egy-egy áldomás után kiűritett s felhajtott poharakból megmarad.

A magasban felhangzott áldomások után Fetser apátkanonok a sz. kereszt jelentőségét és sz. áldásait fejtegető rövid beszédben áldást kért a

keresztre feszített megváltó Jézus Krisztustól a pápára, királyra, püspökre, a magyar hazára a hívekre a városra s mindazokra, kik a templom építéséhez imádsággal, ésszel, szívvel, adományokkal s kezük munkájával verejtékes fáradsággal hozzájárultak.

Ezután a hálaadó imát elvégezte áldásával bevégeződött a szertartás. A plébánián alkotott barátságos villás reggeli után — ifj. Rimanóczy Kálmán lakásán kedves családjával közreműködésével az építési bizottsági elnök, Varró főmérnök, Peiser Károly püspökségi-mérnök s ifj. Rimanóczy Kálmán kiosztották, Szmrecsányi Pál püspök nagyméltósága kegyességéből vásárolt hasznos és czélszerű emléktárgyakat s pénzadományokat.

Majd kirándult a munkások csapatja a Püspökfürdőbe, ott ugyancsak a püspök vendégeiként lakomára gyűltek egybe egy asztalhoz az építési bizottság tagjaival. Felkötésztőlket mondtak Fetser kanonok Rimanóczy Kálmán építész és egy munkás.

A vidám társaság az ebéd végén elénekelte a Szózatot s magyar Hymnust.

Megemlítjük még, hogy a kereszt gőmbjébe a feltevés előtt egy okmányt helyeztek el.

Az emlékiratot Szmrecsányi Pál megyés püspök ur láttaozta s aláírták az építési bizottság tagjai, a papi segédlet és több jelen voltak.

Az emlékiratban hivatolt két melléklet a 1876-iki keresztfeltétel két okirata, amelyek közül a második azt igazolja, hogy 1876-ban a jul. 30-iki ünnepélyes keresztfeltétel befejezését megakadályozta a csigát tartó pipafának húzásközben történt eltérése, ami hála a jó Istennek szerencsétlenséggel nem járt, csupán a keresztfeltételnek augusztus 2-ikára halasztását eredményezte, ami akkor csendben foganatosított.

A most kelt emlékirat szövege a következő:

D. J. Mr. Emlékirat. Husvét után V-ik vasárnapon, május 8-án, Az Udvar 1904-ik, Szentséges Atyánk X. Pius pápasága első, ő csász. és apost. kir. Felsője I. Ferencz József királyunk uralkodása 56-ik, dr Szmrecsányi Pál v. b. t. tanácsos főpásztor és kegyur püspöksége 13-ik, várad-i püspöksége első évében Császka György v. b. t. tanácsos kalocsai érsek-metropolitásága, gróf Tisza István v. b. t. tanácsos miniszterelnöksége, dr Berzeviczy Albert v. b. t. tanácsos, vallás és közokt. miniszterisége, dr Beöthy László főispánsága, Rimler Károly polgármestersége idejében, midőn nagyváradi-olaszi-i plébános Dencs János tb. kanonok, kerületi esperes-tanfolygató, segédlelkészek Serly Viktor s Besser Hugó, egyházigazgató Sal Ferencz kir. tanácsos, nyug. polgármester valának.

A nagyváradi lat. szert. püspökség kegyurasága alatt álló nagyváradi-olaszi-i róm. kath. plébániái templom 1876. évben épült s új tornyának keresztje alatti gőmbjében találtott 1904. évben a mellékelt két irat, amelyek tartalmazzák a templom rövid történetét 1876 augusztus 2-ig, amikor a boldog emléktű Szaniszló Ferencz nagyváradi l. sz. püspök végrendeleti hagyományból épített új torony ormára feltűzték a keresztet azon reményben, hogy az ugyanakkor kívül-belül ujonnan ékesített templom beláthatatlan időnkig meg fog felelni szent rendeltetésének. Másképpen történt. A templom hajójának boltozatán repedések támadtak, melyek 1899-ben már aggodalmat keltettek s a támadható veszély ellen biztosításul 1891-ben szakértői vizsgálat alapján a hajóban látható vízszintes kulcsvasakkal köttettek össze az oldalfalak. Ezen biztosítás hat évi tapasztalat szerint nem mutatkozott kielégítő ek, miért is újabb szakértői vizsgálat után 1897-ben még erősebben megvasalták a folytonos megfigyelés alatt álló templomot. Ez sem bizonyult teljesen megnyugtatónak. Az 1901. évi július végén tartott újabb szakértői vizsgálat eredményéről felvett jegyzőkönyv alapján immár az Urban elhunyt dr Schlauch

Lőrincz bibornok-püspök már 1901 augusztus 1-én bezáratta a templomot s intézkedett ennek leszereléséért, azon időre, míg a templom rendbe jő, a premontrei templomot jelölve ki ideiglenes plébániái templomul. Voltak most is szakértők, akik a régi templom nehéz téglaboltozatának új rendszert könnyű boltozattal felcserélése s egyéb biztosítékek mellett a régi templomot megmenthetőnek s fontartandónak véleményezték. Azonban a harmadszori s mindig drágább biztosítás helyett a különböző vélemények alapos mérlegelése után egész új templom építése mellett döntött a bibornok-püspök akként, hogy a torony és atemplom alatti sírbolt megmaradjanak.

A régi templomot még ő szedette le. Az új templomhoz a téglá anyagnak tekintélyes részét megkészítette s a tervek és költségvetések tárgyalását is addig vezette, hogy mármár az új templom építés tényleges megkezdése volt várható, midőn tetszett a fájdalmas látogatásban is imálandó isteni Gondviselésnek őt magához szólítani 1902. év július 10-én. Az egyházmegyére borult gyász is csak rövid időre függesztette fel az égetően szükséges templom-építés ügyét.

Vinkler József v. püspök, nagyprépost, káptalani helynök szorgalmazása s a kegyur nagyváradi lat. szert. kath. püspöki javadalom átvételére kiküldött miniszteri biztos, bányavölgyi Tost Gyula miniszteri tanácsos, közalapítványi ügyigazgató jóakaratu támogatása folytán dr Wlassics Gyula v. b. t. t., vallás és közokt. m. kir. miniszter már 1903. évi február 16-án 9537. sz. a. jóváhagyta az ifj. Rimanóczy Kálmán nagyváradi építésszel az általa készített, az egyházmegyei hatóság s a miniszteri biztos által elfogadott terv kivételére vonatkozólag 146,000 korona erejéig kötött szerződést, mely költséghez 100,000 koronával az elhunyt bibornok-püspök hagyatéka járul. A többi költség fedezéséről, mely a dr Szmrecsányi Pál kegyur-püspök v. b. t. tanácsos elhatározásai folytán legnagyobb részben új belső felszerelések költségeivel mintegy 200,000 koronára fog emelkedni, ipartörkékek felhasználásával gondoskodik, ami annál nagyobb áldozatába fog kerülni, minél kevesebb fog begyűlni adományokból s a hívektől a templom belső felszerelésére s díszítésére. Ugyanis a hívek a jogilag őket terhelő kézi és írás napszámoknak a 146,000 korona vállalati összegben bennfoglalt értéke beszolgáltatása helyett ezen alkalommal a jövőben ebből vonható minden következtetés kizárásával így róhatják le boldogult s jelenlegi kegyur főpásztoruk engedelméből tartozásukat.

1903. évi május 5-én ünnepélyesen megáldotta és letette az új templom alapkövét Radnai Farkas európai sz. püspök. székesegyházi főesperes és kanonok jelenleg legkegyelmesebben kinevezett besztercebányai püspök, az építési bizottság tagjai az építész és számos hívő jelenlétében. A megtartott régi torony a teljes elkészüléséhez közel álló új templom stíljének megfelelően átalakítván, ormára a főpásztori fölhatalmazás alapján Fetser Antal apát-kanonok egyházmegyei iroda-igazgató s építési bizottsági elnök által ünnepélyesen megáldott kereszt 1904. május 8-án husvét után ötödik vasárnapon délelőtt feltűzetett az építési bizottság az építész és számos hívő jelenlétében.

Az építés ügyének gondozására a széktüresedés alatt Tost Gyula miniszteri tanácsos miniszteri biztos elnöklelte, azután Fetser Antal elnöklelte, ki a széktüresedés alatt hely. elnök volt, a következő építési bizottság alakított Dencs János tb. kanonok, várad-olaszi-i esperes-plébános, Sal Ferencz kir. tanácsos nyug. polgármester, egyházigazgató, Erős püspökségi jószágigazgató a püspökségi szék betöltés óta, Géczy Lajos püspökségi főtiszt, Kovács Béla püspökségi főügyész, Varró Domokos állam építész. hiv. főnök, Peiser Károly püspökségi főmérnök, Keszte István püspökségi uradalmi titkár, mint jegyzőkönyv vezető.

A biharmegyei kaszinó közgyűlése.

Vasárnap délután tartotta meg a biharmegyei kaszinó évi közgyűlését, melynek érdekessége a Várady Zsigmond indítványa, beszámoló évi jelentésből adjuk a következőket.

Tekintetes Közgyűlés!

A kaszinó újjáalakulása után első ízben léptünk tisztelt tagtársaink elé, hogy beszámoljunk sáfarkodásunkról azon a helyen, a melyen bennünket a tekintetes közgyűlés bizalmával megajándékozott.

1903. év június hó 7-ik napján ugyanis, alapszabályaink módosítása következtében, új szervezettel friss vérkeringést iparkodtunk hozni kaszinónk életébe, irányadó elvnek tűzvének elénk azt, hogy míg egyrészt nem leszünk hűtlenek ama nemes hagyományokhoz, a melyek e társas kör falai közt mindig uralkodtak; másrészt nem zárkozunk el az új idők ama eszmé-áramlata és azon feladatok teljesítése elől, a melyeket a mai kor, a hasonló vezérszerepre hivatott társadalmi egyesületek elé tűz.

Igazgatóságunkat e tekintetben a legnagyobb lelkesedés tölti el s részben már megtette, részben pedig meg fogja tenni a szükséges intézkedéseket, szükségesnek tartjuk azonban ez alkalommal hangsúlyozni, hogy ez irányban az igazgatóság és választmány tevékenysége nem elég, hanem megkívánató az is, hogy az egyesület minden tagja buzgó készséggel támogassa a vezetőséget, és így egyesült erővel járuljunk azon feladatok megvalósításához, melyek egyesületünk felvirágoztatása és társadalmi céljaink elérésére szükségesek.

Kegyeletes kötelességünknek tettünk azzal is eleget, hogy vármegyénk és városunk halhatatlan emlékü fiának, egyesületünk évek során át nagyérdemű elnökének Tisza Kálmánnak szobra költségeihez 500 koronával járultunk olyképen, hogy ezen összeg felerészben a 2145 sz. tkptári könyvben foglalt összegből, felerészben pedig az előre nem látott kiadások tételeinél számoltatik el.

A jövőre vonatkozólag, hogy egyesületünk helyiségét a tagok számára minél kényelmesebbé tegyük; szükségesnek tartjuk a villanyvilágítás bevezetését, felszerelést és részben új butorzat beszerzését, a melynek költségeit az alább előterjesztendő költségelirányzatba illesztettünk be.

Hasonlóképen bejelentjük, hogy a közgyűlés által megválasztott választmányi tagok az alapszabályok 19. §-a értelmében sors-huzás által 3 részre lévén beosztandók, a megtartott sors-huzás következtében a választmányi tagok évszám szerinti működése következőkben állapították meg:

Az 1903. évre Bozók Alajos dr, Bölönyi József, Hoványi Géza dr, Markovits Károly, Miskolczi Barnabás, Moos Károly, Orley Kálmán, Schwarcz Ferencz, Sal Ferencz, Várady Zsigmond dr.

Az 1909—1904. évekre. Dr Fráter Imre, Hlatky Endre, dr Konrád Márk, Nagy Géza, Rádl Odón, Schlauch Nándor, Schöpflin Agoston, Szechenyi Jenő, Tisza István gróf, Wertheimstein Alfréd.

Az 1903—1904—1905. évekre. Dr Berkovits Miklós, Dobosffy Alajos, Des Echerolles Kruspér Károly, Frankó Endre, Medvigy Mihály, Miskolczi Ferencz, Nagy Ferencz, Pallay Lajos, Ritoók Zsigmond, Rimler Károly.

Ezen beosztáshoz képest, az alapszabályok 19. §-a értelménél fogva az 1903. egy évre terjedő működéssel beosztott választmányi tagok, névleg Bozók Alajos dr, Bölönyi József, Hoványi Géza dr, Markovits Károly, Miskolczi Barnabás, Moos Károly, Orley Kálmán, Sal Ferencz, Schwarcz Ferencz, dr Várady Zsigmond, 3 évi időtartamra újbóli választás alá esnek, továbbá az egyletből kilépett Schlauch Nándor választmányi tag helye egy évre, az elhalálozott Nagy Ferencz választmányi tag helye két évre terjedőleg választás úján betöltendő leendő oly megállapítással, hogy a legtöbb szavazatot nyert egyleti tag két évi, az utána keveseb szavazatot nyert egyleti tag pe-

dig egy évi működéssel bizatik meg, egyenlő szavazat nyeres esetén pedig a sors-huzás fog dönteni.

Az utóbbi két választmányi tag helyébe az igazgatóság Huzella Gyula és Markovics Antal egyleti tag urakat hozza javaslatba.

UJDONSAGOK.

* **Keresztjárom napok.** Tegnap, hétfőn, verőfényes tavaszi időben tartották meg a keresztjárom körmenetet. A székesegyházból a premontrai rend templomába vonult a körmenet, a hol ünnepeles szent mise és prédikáció volt. *Palotay* László pápai prelátus vezette a körmenetet s tartotta a szent misét, *Serly* Viktor v.-olaszi-i káplán pedig szent beszédet mondott.

* **Elzárják a vízvezetékét.** A városi főmérnök értesíti a t. közönséget, hogy május hó 11-én szerdán hajnali 4 órától déli 12 óráig a magas medencze főcsövének helyreállítása és egy tolozár beiktatása miatt a városi vízvezeték üzem szünetelni fog, a csapok tehát vizet nem fognak szolgáltatni. A szükségletéről kedden este gondoskodják a város közönsége. A vezeték elzárása csak akkor maradna el, ha kedden, vagy szerdára virradóra éjjel nagyobb esőzés állna be. Ha tehát kedden este hosszabb esőzés vagy nagyobb zápor volna, akkor a vízvetel felesleges, mert a munkák újabb értesítésig elmaradnak.

* **Miniszteri rendelet az izgatók ellen.** A belügyminiszter a sztrájkokra s a sztrájkok miatt szükséges békeltető bizottságokra vonatkozólag érdekes körrendeletet bocsátott ki a II-od foku iparhatóságokhoz. Kijelenti a belügyminiszter, miszerint több ízben tapasztalta, hogy tömeges munkabeszüntetések alkalmával ama szerep következményeképpen, mely igen gyakran a sztrájkok kitörésénél az izgatásnak jut, az ipartörvény 163. §-ában rendelt békeltető eljárásnál a sztrájkoló munkások megbízottai gyanánt a megzavart munkaviszonyon kívül álló egyének vesznek részt, a kiknek ily megbízatását némely iparhatóságok elfogadják. Az ipartörvény 163. §-a szerint a békeltető bizottságnak, melynek alakítását tömeges munkabeszüntetések vagy arra irányuló összebeszélések esetén az iparhatóság elrendeli, hogy hat tag a munkaadók közül, hat tag pedig az ipari munkások közül választandó. Az ipartörvény tehát kizárja, hogy a sztrájkok alkalmával alakítandó békeltető bizottságba akár a munkaadók, akár a munkások részéről oly egyének vegyenek részt, kik nem az illető iparágához tartozó önálló iparosok vagy nem abban tényleg dolgozó munkások. Utasítja végül a belügyminiszter a hatóságokat, hogy figyeljék meg, miként a békeltető bizottságokba a munkások részéről mindég kizárólag tényleges munkaadók, a munkás tagok részéről pedig mindég kizárólag az illető iparágban, vagy ipartelepen tényleg dolgozó segédek legyenek, más tagok egyáltalában el nem fogadhatók.

A miniszter mintha csak a nagyarádi állapotokat vette volna tekintetbe, s ennek alapján adta volna ki ezen fontos rendelkezését, amely az izgatóknak a működését szorítja meg. Nagyváradon a főkapitány bármilyen iparágban sztrájkoltak, egy pár izgató szociálistával tárgyal, ahelyett, hogy ezeket az izgatókat ki-

zárta volna a tárgyalásokból. Ha a bádógosok sztrájkoltak — Ehrenfelddel tárgyaltak; a nap-szamosok sztrájkjánál Ehrenfeld tárgyalt; a lakatosok, köntvesek, szabók, varró leányok stb. sztrájkmozgalmakor mindég Ehrenfeld diktálta a tárgyalásoknál a feltételeket, — a főkapitány beleegyezésével. Szóval Ehrenfeld és néhány társa nem csak a sztrájkot csinálták meg mindég, hanem a hatóság is elfogadta őket a munkások hivatott képviselőül. A jövőben azonban, bár fájó szívvel, kénytelen lesz a főkapitány nélkülözni Ehrenfeldet és társait a békeltető bizottságban.

* **Gyászünnepély.** *Jókai* Mór végül-tessége napján, a *községi polgári* fiu iskola tanári kara és ifjusága gyászünnepélyt tartott. *Winkler* Lajos az intézet igazgatója megnyitó beszédben hangsúlyozta azt a veszteséget, melyet a nemzet és annak irodalma, a halhatatlan író elhunytával szenvedett s röviden jellemezte Jókait: mint hazafit és író; *Oó* Dzsó tanár hosszabb igen érdekesen és tanulságosan megírt felolvasásban ismertette a nagy költő és regényíró életét, működését és befolyását a magyar nemzet művelődésére és irodalmára, buzdítva az ifjuságot arra, hogy *Jókai* emléktét hiven megőrizzék, műveiből hazafiai lelkesedést, hazaszeretetet és lelki győnyörtséget szerezhessenek. A tanári kar és ifjuság végül a »Szózatot« énekelte.

* **Miniszteri szakértő a városi pénztárnál.** A városi pénztárnál elküvetett sikasztás folytán Nagyvárad város közigazgatási bizottsága *Rádl* Odón, *Papp* Miklós és *Mihály* Adolf tagokból álló bizottságot küldött ki a pénztár megvizsgálására, akik azonban arra kérték a polgármestert, hogy a vizsgálat megajtéséhez szakértőt kérjen a belügyminiszteriumból. *Rimler* Károly ehez képest felterjesztésben kérte a minisztertől egy szakértő kiküldését. Ez körülbelül egy héttel ezelőtt történt s tegnap válaszolt a belügyminiszter, hogy a vizsgálatához szakértőtől szaplonezai *Szaplonczay* Mihály belügyminiszteri számtanácsost küldte ki s utasította, hogy mielőbb jelentkezék dr *Bedőly* László főispánnál. A kiküldött valószínűleg már ma Nagyváradra érkezik. Ezen intézkedés megnyugtatólag hat a közönségre, de csak az esetben, ha nem csak a mai állapotot vizsgálják, hanem a város összes vagyonkezelését 10—15 évre visszamenőleg. Végre is, a bűnösöket kivéve, mindenki az érdeke azt kívánja, hogy tisztán lássuk a város ügyeit.

* **Esküvő.** Diszes esküvő színhelye volt ma a Szaniszló-utcai Szt. László-menház kis kápolnája. *Hödl* Román nyug. kir. kataszteri főmérnök kedves, nagyműveltségű és szép leányát *Bertuskát* vezette oltárhoz kiskeresgyenei és nyitrai szeghi Hunyady Ferencz, a kisbirtokosok országos földhitel intézetének titkára.

* **Ingyen házhelyet kér.** A Biharmegyei Gazdasági Egyesület a jövőben intenzívebb működést fog kifejteni. Saját házat akar építeni, olyan beosztással, hogy kisebb helyi kiállításokra is megfelelő helyiségekkel rendelkezzen. Ingyen házhelyet kér Nagyvárad városától és pedig a Városligetnek nyugati részén, Pál-utca sarkán. Ezt a területet azért tartja a legalkalmasabbnak, mert a Gazdasági Egyesület közvetlen közelében, a Városligeten lehetne nagyobb kiállításokat rendezni.

* **Eltűnt nevelő.** *Szabó* Gyula Körös-utcai vendéglős nemrégiben nevelőt fogadott gyermekei mellé. A rokonszenves ifju, aki *Horváth* Sándor kolozsvári 3-ad éves egyetemi hallgatónak mutatkozott be a minap elkérte *Szabótól* ennek kerékpárját, hogy sürgős ügyeit

az állomáson éltézte. A 200 koronát érő kerékpárral azután végkép elkarikázott, a nyomozást a rendőrség megindította.

* A telefon központ érdekében. Nagyon is megfontolandó előterjesztést adott be Nagyváradi város tanácsához tegnap Schöpflin Agoston posta-távirda igazgató. Az uralmai főpostahivatal utcái részén van elhelyezve a telefon központ. Az utca rossz kövezetén a kocsik óriási zajt ütnek s ez nagyon zavarja a telefon forgalmat. Ez okból kéri a várost, hogy a főpostahivatal előtt a kocsit a mostani rossz körűskő helyett aszfalttal vagy más hasonló burkolattal lássa el. Ez a kérelem nemcsak méltányos, hanem a közönség érdekében is szükséges annak teljesítése.

* Halálozás. Részvétel vettük a következő gyászjelentést:

Alulírottak mélyen megsomorodott szívvel jelentjük a felejtetetlen drága leány, feleség, édes anya, testvér és a legjobb rokon Richter Ferenczné, szül. Petrovsky Ilonának folyó hó 8-án délután fél hat órakor, élete 25-ik és boldog házassága 4-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétel után jobb létre szenderültét. A drága halott hült tetemei f. hó 10-én délután 5 órakor fogtak a róm. kath. egyház szertartása szerint Lukács György-utca 2. sz. gyásházából örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent misé-áldozat pedig f. hó 11-én reggel 10 órakor fog a Premontreiek templomában bemutatni. Nagyváradi, 1904. május hó 9-én. Béke lengjen drága hamvai felett! Özv. Petrovsky József édes anyja, Petrovsky Kálmán, Petrovsky Erzsike, Petrovsky Hermin, Petrovsky József testvérei, Richter Ferencz férje, Richter Rózi, Richter Margit, Richter Anna gyermekei, Andersén László és neje Schiller Szofie, Petrovsky Imre és neje Senkei Anna, Mátray János és neje Petrovsky Mariska nagybátyjai és nagynénjei. Számos rokon és jóbarát.

* Tolvaj cigányok. Gáll Jánosné baromvártéri laczikonyhájába ma d. u. betért Lakatos Anti és ifj. Nagy László mezőkeresztesi cigányokból, valamint 5 cigányasszonyból álló társaság. A társaság evett-ivott és fizetett is, egyidejűleg pedig egy óvatlan pillanatban a tulajdonos pénzese erszényét 140 korona tartalommal elcsenték. Mindannyian behozattak és hűvösre kerültek.

* Garáza katonák A Müller Abrahamé fél nyilvános mulatóhelyen az éjszaka Kimpán András hadapródiakolába beosztott honvéd Mornika Miklós nevű bajtársával mulatott. Csakhamar összeszóllalkoztak Müller Abrahammal, mire Kimpán oldalvegyveréssel egy összeszurkálta Müllert, hogy ennek sebei életveszélyesek. Ez ügyben a ma megkeresett hadapródiakolai parancsnokság valamint a rendőrség részéről kiküldött Pataky fogalmazó és a ker. t. orvosból alakult egyes bizottság kihallgatta a súlyosan sértült Müllert lakásán. A garáza katonák megbüntetésére iránt természetesen illetékes parancsnoksága intézkedik. Horváth János b. bősörményi szül. cigánylegény ma szabadult a katonai szolgálat alól a 37 gy. ezredből. E fölötti örömeben azután garázdálkodni kezdett és két tisztet téltleg bántalmazott is. A nekivadult embert a rendőrök büntették be, kikkel szintén heves dulakodást rögtönzött. Az egyik rendőrt meg is sebezte. Letartóztatták.

* Tyuk tolvajok. Tegnap virradóra Gábor Lőrinczné mosonó Daru-utca 9. sz. a. levő csirkeóljából 4 tyukot és egy kakast loptak el. Nyomozás folyamatban.

* Találtak 6 darab zsebkendőt és egy esernyőt, igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrségen.

x Figyelmeztetjük olvasó közönségünket hogy most **Háasz Manó** kézmű és divatár-

házában (Zöldfa-utca elején) óriási menyiségű női férfi és gyermek ernyők, ugyszintén a férfi és gyermek harisnyák bámulatot keltő árban lesznek elárulva.

x Hírek az orosz-japán háborúról már nem érdeklik a közönséget, de mindig új és érdekes marad **Leitner László kalap-, cipő- és férfi-divatárú** nagykereskedő, (Zöldfa-u) változatos szemképrázlatú raktára, melynek megtekintése ép oly szórakoztató, mint hasznos. Most **pünkösdi előtt** különösen ajánlható fenti cég, minden néven nevezendő cipő-, kalap- és férfi-divatárú cikkek beszerzésére, mert a mellett, hogy csakis a legutolsó divatu cikkek lesznek áruba bocsátva, az árak is hihetetlenül olcsóra vannak szabva, miről a legkönnyebben meggyőződhetünk, ha pünkösdi szükségletünk ott szerezzük be. 744

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Kedd: Suhancz operett.
Szerda: Romeo és Julia. Paulay Erzsike első fellépte.
Csütörtök: d. u. Orpheus a pokolba, este Sursum Corda, itt először P. Adorján Berta és Paulay Erzsike felléptével.
Péntek: Bob herczeg.
Sombat: Tavasz, operett.
Vasárnap: Suhancz.

Paulayné és leánya Nagyváradon. Holnap szerdán Schakespeare remekműve kerül színpadra a Szigligeti színházban Romeo és Julia. Julia szerepe, Paulay Erzsike játssza mint vendég, a többi szereplők a következők: Romeo Dézs, Merkuczó Tóth Elek, Fejedelem Klenovics, Tibold Szarvassy, Montague Szatmáry, Capulet Krasznay, Capulet Somogyiné, Lőrincz barát Bognár. Holnapután csütörtökön két előadás lesz, délután Orfeusz a pokolban, este Paulayné és leánya második vendégjátéka lesz Bosnyák Zoltán remek új színművében Sursum Cordában, a szerző jelenlétével. A többi szerepek is mind a legjobb kezekben vannak. Klenovics, Bognár, Szarvasi, Tóth, Szatmáry, Deési, Szabó Irma vesznek részt a darabban.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 217. Bérletszám 13. (páratlan)
Ma, kedden 1904. május 10-én:

Suhancz.

Operette.

HELYARAK: Nagypáholy 14 korona. I. földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsölye 3 kor. Kőrszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színlap 20 fill.

Jegyek előre válthatóka színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. órától előre válthatók.

Holnap, szerdán május 11-én Romeo és Julie.

színmű.

IRODALOM.

Az obstructió (192—1904) Irta Alföldi Béla, a »Pester Lloyd« országgyűlési tudósítója. A magyar történelem újabb korszakát

nak nevezetesebb eseménye, a nőmég befejezést nyert obstrakció. Ennek a nevezetes, de unalmasan hosszú eseménynek rövidre fogott, áttekinthető és igen ügyesen megírt történetét adja **Alföldi Béla** egy négy ives füzetben. A kis füzetet igaz élvezettel forgathatja mindenki, aki még egy visszatekintést akar vetni a lefolyt vértelen, de azért sok áldozattal járt harcra. A füzet érdekességét növelik a közbeiktatott aktuális fényképfelvételek.

EGYESÜLETEK.

A nőegylet közgyűlése.

A biharmegyei és nagyváradi nőegylet vasárnap délután 4 órakor tartotta meg rendes közgyűlését, melyen özv. Grunwald Henrikné alelnök elnöklése alatt részt vettek: Batig Ferenczné, dr. Baróthy Akosné, özv. Blastik Józsefné, Bősörményi Gézáné, özv. Des Echerolles-Krusper Sándorné, Fenesi Lajosné, Kappel Györgyné, dr. Kiss Döméné, Kiss Elekne, özv. Knapp Ferenczné, özv. Knyhósi Jánosné, Medvigy Mihályné, Milibák Józsefné, dr. Molnár Imréné, Molnár Lajosné, dr. Moskovits Józsefné, Nizsalovszky Endréné, Sal Ferenczné, Stark Róza, Száhlender Károlyné, Sztarill Mária, Szántó Istvánné és Vértessy Andorné rendes tagok, továbbá Bősörményi Géza jegyző és Ficzek Lajos pénztárnok.

Az elnöki jelentés az egylet múlt évi tevékenységének örömdates és megnyugtató képét adta elő, midőn rámutatott arra, hogy az általa tervezett női menház a megvalósulás stádiumába jutott.

A választmány a menház ünnepélyes megnyitását azon időre halasztotta, a midőn O.Fel-ségéhez intézett segély iránti kérvénye elintézését nyereud. Addig is azonban jónak látta a választmány a költségek iránti tájékozás végett 6 szegény nőt abban elhelyezni, kiknek kellő ellátásáról gondoskodik. Az árvaházban 32 gyermek nyer jelenleg ellátást s azok tartása, iskoláztatása, ruházata évenként 8448 kor. 33 fillérbe kerül. Az árvaház 1903. évi pénztári maradványa kitesz 94945 kor. 66 fillért, a segélypénztáré pedig 18861 kor. 62 fillért. A közgyűlés a pénztár pontos és lelkiismeretes vezetésért és ellenőrzésért felmentvényt és jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Ficzek Lajos pénztáros és Hlatky Endre ellenőrnek. Új tagokul felvették: dr. Hoványi Gézáné, Kőszeghy Józsefné, Békéssy Józsefné, Stipanovszky Kristófné, Varró Domokosné, Böhm Jenőné, özv. Pathy Nagy Kálmánné, Mádi Kovács Istvánné, Burányi Lászlóné, Strada Gyuláné, Pötz Ferenczné, Jurasrek Elmérné, Janniczky Istvánné, Kaczvinszky Andorné, Jakobovits Ilona, Pirovits Józsefné, továbbá a következő belényesi lakosok: Fényes Akosné, Varga Gusztávné, Gara Sándorné, Horváth Endréné, Karakas Albertné, Fempoleánné, Szucherics Sándorné, Ferszigán Jánosné, Dittler Ida, Farkas Trajáné, dr. Schvimmer Márkné, dr. Csordás Ignát Viola és dr. Beliczay Elekne.

A «48-as népkör» gyűlése. A nagyváradi «48-as népkör» választmánya vasárnap délelőtt tartotta szép és tágas új helyiségében (Körös-utca Szabó Gyula-ház) első választmányi tagok érdeklődése között dr. Stokker József elnök elnöklése mellett.

TANUGY.

Meghívó.

A nagyváradi felső kereskedelmi iskolában a felső osztály vizsgálati következő sorrendben fognak megtartani:

10-én: magyar-, német- és francia nyelv; történelem (szóbeli).

11-én: kereskedelmi számtan és mennyiségtan. (írásbeli)

13-án Könyvitel, levelezés és irodai munkálatok. (írásbeli)

14-én: jogi ismeretek, közgazdaságtan

vegytan és földrajz. (szóbeli)

A vizsgálatok reggel 8 órakor, a felső osztály tantermében, kezdődnek.

A vizsgálatok nyilvánosak lévén a Kereskedelmi Csarnok elnökségét, iskolabizottságát, valamint a szülőket és a tanügy barátait tisztelettel meghívja.

Nagyvárad, 1904. május 8.

az Igazgatóság.

NYILTTÉR.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget, valamint nagybecsült rendelőimet tisztelettel értesíteni, hogy szabóműhelyemet Szilágyi-Dezső-utcáról május 1-től Fő-utca, Casino-épület udvarába helyeztem át, a hol is egy a mai kornak megfelelő

férfiszabó-szalont

rendeztem be és azt a legjobb munkásokkal láttam el.

A legfinomabb angol, francia és honi szövetekből állandó nagy választék áll a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Szíves támogatást továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel 740.

Fudally Bálint,
férfiszabó.

Jelzálog-kölcsön.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, miszerint **Nagyváradon, Lakatos-utca 4. szám alatt**

jelzálog-kölcsönt közvetítő irodát **nyitottam.**

Közvetíték előnyös feltételek mellett törlesztéses jelzálogkölcsönöket 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 és 50 évi visszafizetésre 4, 4 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{1}{3}$, 5%-os fél éves részletekben, melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik.

Előnyös feltételek mellett **konvertálók drága kamatozású kölcsönöket.**

Levélre készséggel válaszolok. Telefonszám: 362. helyben és vidékre.

Sztringó Antal.

TAVIRATOR.

Jókai temetése.

— Éjjeli táviratunk. —

Kora délután már ezrivel lepte el a nép a Nemzeti muzeum környékét s azt az utvonalat, a merre a gyászmenet utja jelezve volt.

A gyalogjárók rendőri kordonnal voltak elzárva s a kordon mellett közvetlenül iskolák növendékei állottak sorfalat.

Három órakor megjelent a nagy halott ravatalánál **Berzeviczy Albert** és **Hegedűs Sándor** családjával. **Jókainét**

Vészi József vezette. Utánna jöttek **Apponyi Lajos** gr. udvarnagy: a király képviselője. A főrendiház tagjai elnökkel, a képviselőház küldöttsége, **Klobucsár** tábornok katonai adlátus, **Márkus** főpolgármester **Halmos** polgármester.

Szell Kálmán, **Apponyi Albert** gr. stb. Amint a gyászoló tömeg együtt volt felcsendült az Opera énekkarnak gyászdala s **Baksay Sándor** ev. ref. lelkész magasan szárnyaló imát mondott ezután a nagy halott lelkéért.

Az egyházi bucsuztató után **Berzeviczy Albert** a kormány nevében mondott lendületes méltató beszédet, melyből ideiktatjuk a következőket:

Hat évtizede mint gyermek a szüleitől tanulta csodálni Jókait s mindannyian úgy tudtuk, hogy itt él és alkot közöttünk a mi nagy büszkeségünk.

És meg kellett érnünk, hogy Jókainics többé!

A ki lelkének minden ízében a mienk volt, itt hagyott bennünket.

Boldogok mink, hogy a mienknek tudhattuk s boldogtalanok mink, kik mulandóságában nem hittünk s ime, váratlanul elvesztettük.

Majd így folytatta:

Ravatalodra egy nemzet tesz koszorut, királyával együtt, siratva az örökre fénylő büszkeséged.

Eszméidet egy világ csodálja, de bennünket csodál bennök, mert a magyar faj lelkének tüneményes alkotásai azok.

Tíz év előtt a nemzet egy másik nagy fiának ravatalánál te mondtad e helyen, hogy a nagyok lelke nem hagyja el nemzetét. Nem, te sem hagytál el bennünket, a te lelked tanít szeretni e földet.

Isten veled.

Ezután **Beöthy Zsolt** az összes irodalmi és hírlapírói társulatok nevében mondott költői lendülettel gyönyörű részletekben gazdag bucsuztatót.

Nemuljanak el — ugymond a dicsekvés szavai — s ne álltassuk magunkat, mert nagy a mi fájdalomunk s hadd peregenek könnyeink az ő virágos ravatalára.

Beöthy beszéde után az Opera énekkara rázendített a Hunyady gyászdalra s megindult a végtelennek tetsző gyászmenet.

A ravatalról leemelték Jókai nemzetiszínű szemfedővel borított koporsóját.

A halottas kocsit előtt három leeresztett fekete csuklyás alak tört lantot vitt, ezután a kitüntetések és jelvényeket hozták bársony párnákon.

Ezután a koszorus kocsik sokasága következett.

A gyászkocsi mellett a Petőfi-társaság tagjai és az Adria hajóstársaság tagjai fáklyákkal.

A Nemzeti színház előtt megállott a gyászmenet és **Somló Sándor** a Nemzeti színház igazgatója bucsuzott el a magyar színpad nevében nagy mesterrétöl.

A temetőben **Herczeg Ferencz** a következőkép kezdte beszédét:

Megdicsőült urunk az örökkévaló-

ság küszöbén állj meg egy pillanatra, hogy erős, nagy fogadalmat tegyünk lelkednek.

Megfogadjuk, hogy a mire tanítottál megtartjuk: **Hűségesen szolgálunk a hasa és a becsület ideáljának.**

A hatalmas bucsuztató után, mit **Herczeg Ferencz** a Petőfi-társaság nevében mondott, átadták a koporsót az örök nyugalomnak.

A gyászoló tömeg eloszlott.

A háboru.

London, május 9. (Saját. tud. táv.) Főnvincsöngből az oroszok nagy veszteséggel visszavonultak. 2200 ember menekült s utjukban az összes falvakat felgyújtják, a japánok 6 ágyut elvettek az oroszoktól.

Honkong, május 9. A Reuter-ügynökség jelenti, hogy a japánok 1300 orosz tetemét ünnepélyesen eltemették. Sirjukra virágot tettek.

Az angolok Tibetben.

Kalotse (Tibet) május. 9. Az angol expedíció egy csapata pénteken a Kharosoros alatt megtámadott 1500 tibetit és azokat hat óras küzdelem után megfutamtotta. Az angoloknak 25 halottjuk és sebesültjük volt, ezek között egy kapitány, A tibetiek 200 embert veszítettek.

Határídők.

Budapest, máj. 9.

Buza áprilisra	— — — — —	7.88
Buza október	— — — — —	7.86
Tengeri	— — — — —	6.96
Rozs okt.	— — — — —	8.6
Zab ápr.	— — — — —	5.90
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	11.90

Értéktőzsde

Budapest, máj. 9.

Oszták hitel	— — — — —	688.50
Magyar hitel	— — — — —	749.50
Allamvasút	— — — — —	694.—
Rimamurányi	— — — — —	488.—
Magyar jelzálog	— — — — —	585.25
Saigótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

A. azonosítástól kezdve.

Dr. VUCSKICS GYULA.

fjl Stern Sándor

villamos és légszesz

felszerelési vállalat

BÉMERTÉR. 4. sz.

Uj! Nerust-lámpa Uj!
óriási fény!

Villamos világítás | Légszesz világítás.
Erőátvitel. | Légszesz főzők
Csengők. | Auer égők.
Telefonok. | Reklám lámpák.

Házak s villák berendezése szakszerűen.

457

Költségvetések díjtalanul.

Szabott, olcsó ár!

Uj üzlet!

Van szerencsém a t. közönség b. tudomására adni, hogy helyben Zöldfa-utcán, Heiman Lipót és Társa céggel szemben a mai kor igényeinek teljesen megfelelő rőfös és divat-áru üzletet nyitottam s mint fiatal kezdő kereskedő, ki 12 év óta helybeli legelőkelőbb üzletekben elsajátítottam a t. hölgyközönség jó ízléseit, be akarom bizonyítani, hogy

Uj üzlet!**Zöldfa-utcán csak Kertész Sándornál**

lehet a legdivatosabb árukat oly olcsóért beszerezni, hogy bámulatos lesz egész Nagyvárad és Biharmegye vevőközönsége előtt. Mindenkinek saját érdeke ezen és nem is lesz. Például:

Legjobb mosó kartonok — — — — — 12 kr. 140 cm. sz. koromfekete Lüsster — — — — — 98 kr. 120 cm. sz. Tennis Lüsster minden szín — 58 kr.
Legfinomabb selyem batiszt — — — — — 25 „ 140 „ „ mintás legf. kelme 89 „ 95 „ „ Legfinomabb francia Delén 48 „
Pongais francia batiszt, arabeszk mintákkal 38 „ 120 „ „ Sottis legujabb — — — — — 89 „ Fekete selyem napernyők 98 kr., legfin. 1 frt. 35 „

Rabkötött férfi és női harisnyák, zsebkendők, fejkendők, rendkívül olcsók, ágy garnitúrák, függönyök, paplanok és más százféle cikkek leirhatatlan olcsók, de csak

Kertész Sándor

uj rőfös- és divatáruházában,
Zöldfa-u. (Heiman-céggel szemben.)

Szabott, olcsó ár!

Utazó kosarak és bőröndök nagy választékban.

U J! Szerencse-Bazár! U J!**KARDOS LIPÓT**

szerencsebazárja Nagyvárad, Szt.-László-tér 1. sz.

Tisztelettel hozom a m. t. közönség szives tudomására, miszerint Nagyváradon, Szt. László-tér 1-ső szám alatt (Elek József üzlete mellett) egy, a mai kornak megfelelően legmodernebbül berendezett

gyermek-játék- és diszműáru-üzletet

nyitottam, hol minden e szakba vágó cikkek úgy a kivitel, mint a mesés olcsóságot illetőleg versenyen felül állanak. — Férfi-divatcikkek, turista-íngék, övek, torna- és komót-czipők, női- és férfi szalmakalapok, eső- és napernyők, harisnyák, sétabotok, valódi solingeni acél zsebkések dus választékban. — Mindennemű szobadiszekből állandóan nagy raktár. — Egyszerű próba vásárlás bárkit meggyőz úgy a pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról, mint az árak rendkívüli olcsóságáról. Szives támogatást kérve, vagyok mély tisztelettel

KARDOS LIPÓT.

Mindennemű szobadiszek, majolika és fayence-áruk.

Szent László**Püspök-gyógyfürdő**

Nagyvárad mellett,

Kernáts János fürdőbérő kezelése alatt.

Kényelmes közlekedés, vasuton Nagyváradtól félóra, kocsin háromnegyed óra távolban. Május és augusztus hónapokban naponta 10, vasárnap és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváraddal. Az új vasuti állomás közvetlenül a fürdő-telepen van.

Az európai hírvű 41° C. meleg természetes hévíz javalva van: az ízületek és izmok csuzos bántalmainál, idült s különösen savós ízületi loboknál, csonttörések és ficamok után visszamaradt vastagodásoknál, köszvénynél és annak különböző alakjainál, idegbajoknál, melyek rheumatikus uton keletkeztek (ischiasnál); különböző borbajoknál, végre női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomor-bántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Állandó fürdőorvos: **Dr. NAGY IGNÁCZ.**

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák napi ára 1 kor. 20 fill. és 6 kor. között váltakozik; gyógyterem (Coursalon) hirlapokkal, zongora és tekeasztallal. Teraszok szép kilátással. Éttermek, cukrászda, sétahelyek, a fürdő telepen és mellette elterülő őserdőben. Az erdőben jó tekepálya van.

Öt tükörfürdő és 13 kádfürdőn kívül mórfürdők is vannak rendszeresítve.

Az étterem nagy fedett terrasszal ujonnan átalakított, úgy hogy kedvezőtlen idő esetén 5—600 vendégnek kényelmes helyet ad.

Elsőrendű kitűnő zenekar.

Telefon összeköttetés az egész országos hálózaton.

Prospectust kívánatra küld

a fürdőkezelőség.

**Különös figyelmébe a
költözőknek!**

**Függönyök, garnitúrák, szőnyegek,
madracok és paplanok**

örülési választékban kaphatók a már

ismert olcsó és szolid árban.

Ugyszinte minden rőfös, rövidárúban
és diszolgokban igen nagy raktár.

Tisztelettel 617

Háas Manó

Nagyvárad,

Zöldfa-utca elejé

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos
és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választékban,
gyári árban.

Szolid, szabott árak!

Hirdetmény.

Nagyvárad Hitelbank Részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó
számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot
fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított
váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.
Értékpapírok, ékszerek és terményekre
előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

700

Az igazgatóság

Gyomorbajosok figyelmébe!

Mindazok, kik hűlés, gyomormegterhelés, igen meleg vagy igen hideg és rossz, vagy nehezen
emészthető éledelek, úgy rendetlen életmód által

gyomorhűlés, gyomorgörcs, gyomorhaj, nehéz emésztés, elnyálkásodás

bajokban szenvednek, ajánljuk az alábbi, igen jó és hathatós szert, mely már évek óta használatban van. Ez a híres

vértisztító és emésztést elősegítő

Ullrich Hubert-féle növény-bor.

Ezen növény-bor kitűnő gyógyhatású növényekből és jó borból van készítve
erősíti s eleveníti az embernek az egész emésztő szervezetét anélkül, hogy hajtószert
lenne. A növény-bor tisztítja a vért minden rossz és betegséget okozó elemektől és elő-
segíti az új vér képzését.

A növény-bor idejekoráni használata által a gyomorbajokat még csirájukban elfojtja. Ezen
szer az összes ilyen fajta szerek felett áll. Fejfájás, felbőgös, gyomorégés, szélszorulás,
émelygés, hányás, mely idült gyomorfájásoknál nagy mértékben lépnek fel, ezen szer egy-
szeri használata után megszűnnek.

Székszorulás és annak kellemetlen következményei, u. m.: **szorongatás, hál-
a májban, lépben és aranyér** bántalmak ezen kitűnő gyógyhatású növény-bor használata által
gyorsan és fájdalom nélkül megszűnnek.

E növény-bor megakadályozza az emészthetlenséget, előmozdítja az emésztési képességet és
eltávolít könnyen székelés által minden rossz anyagot a gyomor- és belekből.

**A sápadt, sovány kinézés, vérszegénység, gyen-
geség** rendszerint rossz emésztés következménye hiányos vérképzés és a májbeteg állapot-
ból ered. Teljes étvágytalanság, álmatlan éjék, idegfejszítések, lehangoltságok,
álmatlanságok, főfájások a betegeket sokszor leverik.

A növény-bor a gyenge életerőnek új elemet ad. A növény-bor emeli az ét-
vágyat, növeli az emésztést és táplálkozást, új erőt és életet ad.

Számtalan elismerő- és köszönő-levelek adnak erről bizonyosságot.

Ezen növény-bor kapható üvegekben 3 és 4 koronáért Nagyvárad, Püspöki,
Csatár, Bihar, Körös-Tarján, Bereg-Böszörmény, Mező-Keresztes, Komádi, Zsadány, Marcziháza,
Nagy-Szalonta, Tenke, Rossia, Rév, Szilágy-Somlyó, Kémer, Margitta, Székelyhid, Szalárd, Bihar-
Dioszeg, Nagy-Léta, Pocsaj, Kiss-Marja, Konyár, Hosszu-Pályi, Derecske, Berettyó-Ujfalu, Zsáka,
Csökmő, Szeghalom, Vésztő, Okány, Sarkad, Kötgyán, Gyula, Doboz, Békés, Békés-Csaba stb. stb.
— Kapható még Ausztria és Magyarország összes nagyobb és kisebb városok összes gyógyszer-
táraiban.

Továbbá a gyógyszerházak Nagyváradon küldenek 3 és több üveggel ezen növény-borból
Ausztria és Magyarország összes helységeibe **eredeti árakon.** 346

Utánzásoktól őrizkedni!!

Tessék mindig az „Ullrich Hubert-féle növény-bort” kérni.

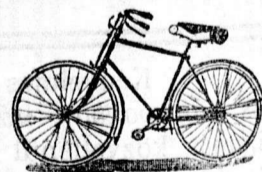

KALENDA JÁNOS

varrógép- és kerékpár-raktára

Nagyváradon, Szent László-tér,

holdas templom mellett.

A legújabb Puch és Helical kerékpárok

és kerékpár alkatrészek megérkeztek.

Kerékpárok és varrógépek javítása jutányosan
eszközöltetik.

Mindennemű varrógépek és varrógép alkatrészek
nagy raktára.